

Montenegro
Administration for Food Safety, Veterinary
and Phytosanitary Affairs

Awareness raising campaign RABIES

Epidemiological situation

- ▶ Last year of occurrence of Rabies in domestic animals 2012, 1 case - domestic cat, location Pljevlja municipality
- ▶ Last year of occurrence of Rabies in wildlife 2011, 21 cases, locations: Nikšić (6), Podgorica (5), Šavnik (3), Kolašin (3), Žabljak (2), Pljevlja (2);
- ▶ 0 human cases;
- ▶ ORV conducted since 2011, with exemptions of 2021 and 2024.
- ▶ Self-declaration of country freedom from infection with Rabies virus by Montenegro sent to the World Organisation for Animal Health (WOAH) on 8 September 2022.
- ▶ In process for non-commercial movement of pets list in EC.

AWARENESS RAISING CAMPAIGN IN 2025

- ▶ Comprehensive awareness raising campaign designed by AFSVPA.
- ▶ Financed by EC, HADEA Grant.
- ▶ Designs done with a help of ADEWB II, Capacity building project.
- ▶ Main goals: Raise and keep awareness about vaccination of pets, ORV, and notification of dead found wild animals in order to enhance passive surveillance.

- ▶ Campaign frame:
  1. Leaflets;
  2. Posters;
  3. Google pop ups;
  4. Road panels;
  5. TV commercial
  6. Radio commercial

Leaflets

PREVENCIJA BJESNILA

Crna Gora, uz podršku Evropske komisije, sprovodi oralne vakcinacije lisica i drugih divljih karnivora, od 2012. godine.

Ovo je jedini dokazan način eliminacije bjesnila u divljih životinja rezervoara – lisica.

Zahvaljujući ovakvom pristupu, većina evropskih zemalja su uspješno iskorijenile bjesnilo, a ovaj pristup se pokazao izuzetno efikasnim i u našoj zemlji.

Najvažnija preventiva kod domaćih životinja je obavezna vakcinacija pasa.

Svi psi moraju redovno biti vakcinisani protiv bjesnila. Posebna pažnja mora biti posvećena psima koji su u bliskom kontaktu sa prirodom, poput ovčarskih pasa, lovačkih pasa, pasa koji žive na selu.

Bezdomni psi takođe igraju značajnu ulogu u prenosu bjesnila. U Crnoj Gori, lokalne samouprave su odgovorne za upravljanje populacijom bezdomnih pasa, što podrazumijeva i obaveze vakcinacije.

Zajedno, rizik od bjesnila možemo svesti na minimum!

LJUDI:

Kako se ljudi zaraze?

Obično se prenosi direktnim kontaktom sa pljuvačkom zaražene životinje putem ujeda, ili mnogo rjeđe ogrebotine. Izbjegavajte kontakt sa životinjom za koju posumnjate da je bijesna.

Bjesnilo je 100% moguće spriječiti! Ukoliko ste povrijeđeni od strane životinje ili ste imali sumnjiv kontakt, bez odlaganja isperite ranu sa dovoljnom količinom tekuće vode i sapuna, najmanje 10 minuta. Odmah potom potražite ljekarsku pomoć."

ŠTA JE BJESNILO?

Bjesnilo je **smrtonosno, virusno oboljenje** od kog obolijevaju svi sisari, uključujući i ljude. Virus bjesnila napada centralni nervni sistem i jednom kada se simptomi ispolje, ono je uvijek smrtonosno.

Ipak, bjesnilo je 100% moguće spriječiti kod ljudi, čak i nakon kontakta sa zaraženom životinjom. Bjesnilo nije detektovano u Crnoj Gori u prethodnih 13 godina. Sledeći korak je potvrda odsustva bolesti kroz jak i pouzdan pasivni nadzor, uz efektivne preventivne mjere kod životinja, kako bi zemlja i ostala slobodna.

Budimo odgovorni

KUDA JE RASPROSTRANJENO?

Bjesnilo pogađa ljude i životinje hiljadama godina, a za to vrijeme zašlo je u svaki dio planete Zemlje. Danas, mnoge evropske zemlje su zvanično slobodne od bjesnila, dok ova bolest i dalje predstavlja ozbiljan problem u djelovima Azije, Africi i Južnoj Americi.

Prethodnih godina, bjesnilo se ponovo pojavilo u djelovima Istočne Evrope, brzo se šireći i podsjećajući nas da sloboda od bjesnila ne mora biti zauvijek.

KO MOŽE DA OBOLI?

Svi sisari, uključujući i ljude, mogu oboljeti od bjesnila. U Evropi, divlje životinje poput lisica su glavni rezervoar virusa. One mogu prenijeti bjesnilo domaćim životinjama, naročito psima i mačkama, ali i drugim vrstama. Bilo koja inficirana životinja, divlja ili domaća, može prenositi bjesnilo na ljude.

Životinje
neobičnog
ponašanja, baljenje,
otežano gutanje,
nemir i
dezorijantacija

Životinju koja je
neumorna,
hiperaktivna i
preosjetljiva na
svjetlo, zvuk i vodu

Uočljive
promjene u
lavežu i
zavijanju

Uginulu životinju, ili životinju
stradalu u saobraćaju

**PRIJAVITE SVOM
VETERINARU UKOLIKO
PRIMIJETITE NEŠTO OD
SLEDEĆEG:**

Divlje životinje koje
besciljno lutaju danju
uz primjetan
nedostatak straha ili
povećanu agresivnost
prema drugim
životinjama i ljudima

Nesvakidašnju
agresivnost kod
domaćih
životinja

Životinju sa
problemima u
koordinaciji,
paralizom, u
komatoznom
stanju.

UPRAVA ZA BEZBJEDNOST HRANE,
VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE

Finansirano od strane
Evropske Komisije

Ukoliko primijetite bilo koji od ovih znakova kod domaćih ili divljih životinja,
kontaktirajte veterinarsku službu bez odlaganja.

Prijavljeni slučajevi će biti testirani, kako bi se otklonila sumnja na bjesnilo.
Odsustvo pozitivnih slučajeva će nam pomoći da demonstriramo da je naša zemlja
slobodna od bjesnila. Vaša uloga je najznačajnija!

POSTERS

WHAT IS RABIES?

Rabies is a deadly viral disease that affects all mammals, including humans. It attacks the central nervous system, and once clinical symptoms appear, it is always fatal.

**Responsible
farmer**

WHO CAN GET INFECTED?

All mammals – including humans – can get rabies.

In Europe, wild animals like foxes are the main reservoirs of the virus. They can spread rabies to domestic animals, especially dogs and cats, but also to livestock.

Any infected animal, wild or domestic, can transmit the virus to people.

However, rabies is 100% preventable in humans, even after contact with infected animal.

HOW TO PREVENT?

* People can get infected with rabies through direct contact with saliva from an infected animal, such as through a bite or less commonly through a scratch.

* You can prevent rabies! If you were injured by animals or had suspected contact, immediately wash the wound with excessive amounts of running water and soap for at least 10 minutes. Immediately go to see your doctor.

* Avoid contact with animal if you suspect rabies.

* Pay attention to dogs that are closely connected to the natural environment, such as shepherd dogs, hunting dogs and dogs living in rural areas.

* Free-roaming dogs play an important role in the rabies transmission cycle. Municipalities are responsible for organizing the vaccination of free roaming dogs and for the effective management of the dog population.

* The most important preventive action in domestic animals is the compulsory vaccination of dogs and cats.

ORAL VACCINATION OF FOXES AND OTHER WILD CARNIVORES

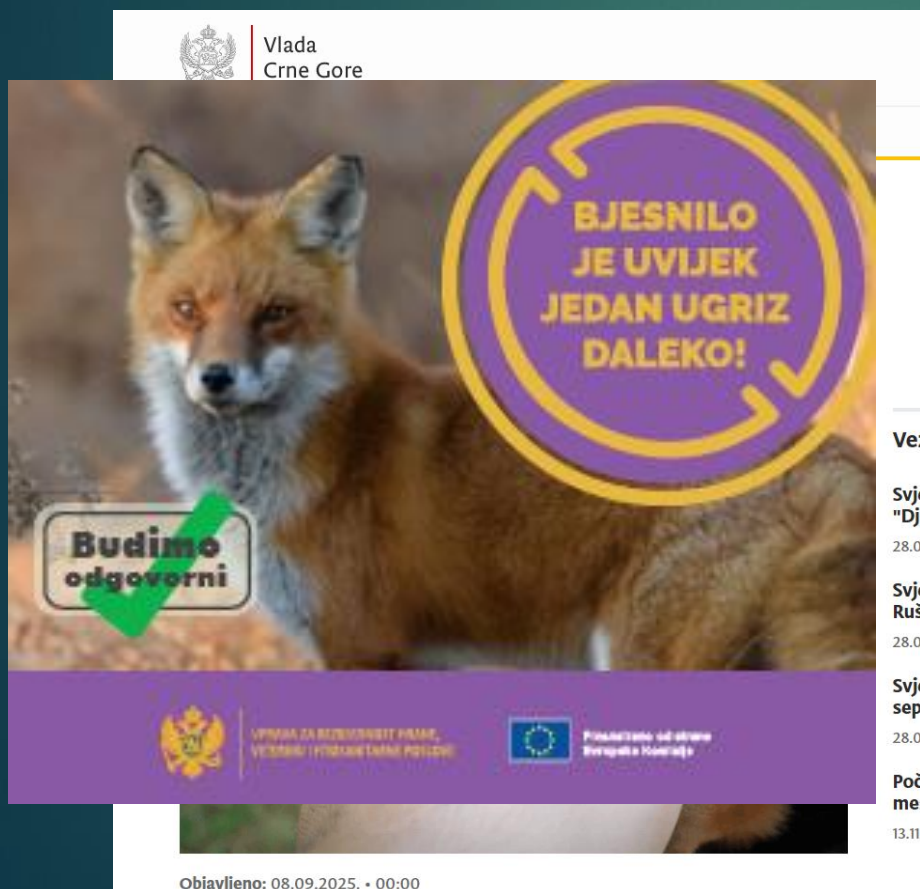
* Oral rabies vaccination is the only proven method to eliminate rabies in wild reservoir animals—red foxes. Oral vaccination involves distributing bait containing a rabies vaccine, which wild foxes consume. The vaccine stimulates an immune response, protecting the animals from rabies infection.

* If you find such bait - do not touch it and immediately report it to the nearest veterinary institution.

- Reach of 4 000 000 impressions.
- Click on pop up leads directly to the Ministry of Agriculture

Road Panels

Budimo odgovorni

UKOLIKO NA UGINJE ŽIVOTINJE ILI NA PUŠTANJE NADLEŽNOM LOVAČKOM DRUŠTVU

www.ubh.gov.me

Budimo odgovorni

ODNA GORA NEMA SLUČAJ BJEŠNILA OD 2012. GODINE

BJEŠNILO JE SMRTNOŠKOPNA VIRUSNA BOLEST KOJA POGABA I LJUDE I ŽIVOTINJE. ALI BJEŠNILO JE MOGUĆE IZBEŽATI.

SVI PSI I MAČKE STARIJE OD 3 MJESECA MORAJU BITI REDOVNO VAKCINISANI PROTIV BJEŠNILA.

VAKCINACIJA JE NAGROBLJA I JEFTINA. ZAŠTITA OD BJEŠNILA.

OD 2012. GODIŠNJE SE SPROVODI OBRAJ NA VAKCINACIJA LJEVICA I DRUGIM DUGIM ŽIVOTINJAMA.

NE DIRAJTE MAMKE KOJE PRONAĐETE U PRIRODI.

MAMAC NE MOŽE NAJEDNOSTI ZDRAVU VASUŠU VAŠEŠ LUBOVNICA UHODNO GA KONZUMIRA.

BJEŠNILO JE UVIJEK JEDAN UGROŽEN DALEKO

ILO
JEK
GRIZ
KO!

TV commercial

Main messages of TV and radio commercial:

- ❖ Thanks to responsible pet owners, we keep rabies out of Montenegro. It's time for a booster vaccination.
- ❖ Rabies is deadly but completely preventable with regular vaccination of dogs and cats. Vaccination protects all of us.
- ❖ Foxes and other wild animals are protected through oral baits distributed across Montenegro. Do not touch the baits if you find them—they are completely safe for your animals.
- ❖ Together, we keep rabies away. Vaccinate. Protect.
- ❖ Let's be responsible, because rabies is always just one bite away.

Thank you for your attention!